

ISSN 1987-5789

ეკონომიკა და ბიზნესი
ECONOMICS AND BUSINESS
ЭКОНОМИКА И БИЗНЕС

1

ტომი ✧ Volume ✧ Том

XI

№1, 2018

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტის რეფერირებადი და
რეცენზირებადი საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული ჟურნალი

Refereed and Reviewed International Scientific and Practical Journal
of the Faculty of Economics and Business,
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Реферируемый и рецензируемый международный научно-практический журнал
факультета экономики и бизнеса Тбилисского государственного университета
им. Иванэ Джавахишвили

გამოდის 2008 წლის იანვრიდან ორ თვეში ერთხელ,
2015 წლიდან – კვარტალში ერთხელ

Published since January 2008 once in two months,
Since 2015- Quarterly

რედაქციის მისამართი: თბილისი, უნივერსიტეტის ქ., №1,
თსუ-ის მაღლივი კორპუსი, მე-3 სართ., 317.
ტელ. 230-36-68, 599-10-38-16; 599 24-77-47.

e-mail: ebf.journal@tsu.ge
lia_lugela@mail.ru

ს ა რ ჩ ე ვ ი

სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ილია II-ის 2018 წლის საშობაო ეპისტოლე	9
---	---

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი – 100

როინ მეტრეველი. განათლების მზე საუკუნეებში იკაშკაშებს!	14
გიორგი გოგოლაშვილი. ასწლეულის მძიმე გაკვეთილები	28

უნივერსიტეტს ულოცავენ

ილია II - სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი	31
მიხეილ ჩხენკელი. საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრი	32
გიორგი შარვაშიძე. თსუ-ის რექტორი	33

ეკონომიკური თეორია და ეკონომიკური პოლიტიკა

ვასილ კაციაშვილი. მსოფლიოს ფინანსური კრიზისები: გამოწვევის მიზეზები და დაძლევის გზები	35
გიორგი შუბლაძე. ერთხელ კიდევ ეკონომიკური თეორიის დეფინიციის საკითხისათვის	45
პაატა კოლუაშვილი. სასოფლო-სამეურნეო კოოპერაციის პროცესის მნიშვნელობის პოლიტიკური შეფასებისათვის	53
რევაზ ლორთქიფანიძე. კონკურენციის თეორიის ზოგიერთი პრობლემისა და მისი სრულყოფის მექანიზმის შესახებ	60

მიკროეკონომიკა ✦ მაკროეკონომიკა ✦ ეკონომიკური პოლიტიკა

შოთა შაბურიშვილი. დამატებული ღირებულების გლობალური ჯაჭვის ფენომენი თანამედროვე საერთაშორისო ბიზნესში	70
ინეზა ვაგნიძე. კლასტერსა და სამეწარმეო უნივერსიტეტებს შორის სისტემური კავშირების როლი ეკონომიკაში	85
ხათუნა თაბაგარი. ნავთობის როლი მსოფლიო ეკონომიკაში (ნავთობის მწარმოებელი 10 წამყვანი ქვეყნის მაგალითზე)	100
ოთარ სოსელია. შრომის ანაზღაურების სისტემების ევოლუცია თანამედროვე მსოფლიოში	108

მენეჯმენტი ✦ მარკეტინგი ✦ ტურიზმი

ნუგ ზარ თოდუა, ბექა ვაშაკიძე. საქართველოს ბაზარზე პერსონალური გაყიდვისადმი მომხმარებელთა დამოკიდებულების კვლევა	114
გიორგი შიხაშვილი. თანამედროვე ორგანიზაციულ-მეთოდური ტექნოლოგიების გამოყენება სტუდენტთა სასწავლო პროცესში	131
ბესიკ პოლქვაძე. სახელმწიფო საინვესტიციო პოლიტიკის თანამედროვე გამოწვევები: პრაგმატულ-კონცეფტუალური მიდგომები	143
ელადიმერ ბასარია. საგადასახადო-საბიუჯეტო პოლიტიკის სოციალური ორიენტაციის სრულყოფისათვის	151
ანა ჩაგელიშვილი. ბაზრის კვლევის თავისებურებები სახელმწიფო შესყიდვების პროცესში (საქართველოს მაგალითზე)	159

ფინანსური ეკონომიკა

მერაბ ჯიქია. რელევანტური და ალტერნატიული დანახარჯების განსაზღვრა გადანწყვეტილების მიღებისას	166
ხათუნა ბარბაქაძე. ლიზინგი – საგადასახადო პროცესის ოპტიმიზაციის საშუალება....	175
მაია გოგოხია. ინვესტორები ფასიანი ქაღალდების ბაზარზე	185

ანალიტიკური ინფორმაცია

სალომე საყვარელიძე. საქართველოს საჯარო უწყებებში მოხელეთა მოტივაციის ძირითადი მექანიზმები (სპეციალისტთა ანკეტური გამოკითხვის შედეგების მიხედვით).....	191
გიორგი განერელია. საქართველოს მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების საკანონმდებლო რეგულირება და მისი სრულყოფის ზოგიერთი საკითხი	200
გიორგი შიხაშვილი. საერთაშორისო აკადემიური სემინარი ბენ-გურიონის უნივერსიტეტის (ისრაელი) ბიზნესისა და მენეჯმენტის ფაკულტეტზე	206

ჩვენი იუბილარები

მურთაზ მაღრაძე. პროფესორი დემურ სიჭინავა - 70	209
ჟურნალ „ეკონომიკა და ბიზნესის“ 2017 წლის ნომრების (ტ. 10, 1-4) შინაარსი.....	212

თანამედროვე ორგანიზაციულ-მეთოდური ტექნოლოგიების გამოყენება სტუდენტთა სწავლის პროცესში

გიორგი შიხაშვილი

ეკონომიკის დოქტორი,
თსუ-ის ასოცირებული პროფესორი
giorgi.shikhashvili@tsu.ge

საქართველოში ეკონომიკური პროფილის უმაღლესი განათლების პროგრესული განვითარებისთვის უაღრესად მნიშვნელოვანია თანამედროვე ორგანიზაციულ-მეთოდური ტექნოლოგიების აქტუალური თეორიულ-მეთოდოლოგიური და პრაქტიკულ-გამოყენებითი საკითხების კვლევა. სწავლების მეთოდი გულისხმობს სტუდენტებთან პედაგოგის მუშაობის ხერხს, რომლის მეშვეობითაც ხდება შესასწავლი დისციპლინის ოპტიმალური გადაცემა და ათვისება. აუცილებელია მეცნიერული კვლევებისა და საგანმანათლებლო პრაქტიკის უახლესი მიღწევების მიზანმიმართული, საყოველთაო და რეგულარული გამოყენების გაფართოება სტუდენტთა სწავლების პროცესში. შესაბამისად, სტატიაში განხილულია შემდეგი საკითხები: დიდაქტიკური მეთოდოლოგია და ეკონომიკური დისციპლინების სწავლების მეთოდიკა; ავტორის საქმიანობა თანამედროვე ორგანიზაციულ-მეთოდური ტექნოლოგიების კვლევისა და გამოყენების მიმართულებით; სტუდენტთა მოსაზრებები ურთიერთგამოკითხვის მეთოდის ეფექტურობისა და საჭიროების შესახებ.

საკვანძო სიტყვები: პედაგოგიკა; დიდაქტიკა; სწავლების თანამედროვე მეთოდები; ეკონომიკის სწავლების მეთოდიკა; ურთიერთგამოკითხვა; სტუდენტთა მოსაზრებები ურთიერთგამოკითხვის მეთოდზე; სტუდენტი ლექტორის როლში.

საქართველოში ეკონომიკური პროფილის უმაღლესი განათლების¹ პროგრესული განვითარებისთვის უაღრესად მნიშვნელოვანია თანამედროვე ორგანიზაციულ-მეთოდური ტექნოლოგიების აქტუალური საკითხების კვლევა. აუცილებელია მეცნიერული კვლევისა და საგანმანათლებლო პრაქტიკის უახლესი მიღწევების მიზანმიმართული, საყოველთაო და რეგულარული გამოყენების გაფართოება სტუდენტთა სწავლების პროცესში.

პირდაპირ უნდა ითქვას, რომ საქართველოში ეკონომიკური პროფილის სტუდენტთა სწავლების პროცესში თანამედროვე ორგანიზაციულ-მეთოდური ტექნოლოგიების გამოყენების თეორიულ-მეთოდოლოგიური და პრაგმატულ-გამოყენებითი

თი საკითხების კვლევას და სიახლეების საყოველთაო დანერგვას ნაკლები ყურადღება ეთმობა. აქედან გამომდინარე, ჩვენში მცირეა ასეთ კვლევებთან დაკავშირებული მონოგრაფიები, სამეცნიერო სტატიები და შესაბამისი პრაქტიკული საქმიანობა.

არსებული ქართულენოვანი ლიტერატურიდან აღსანიშნავია ავთანდილ ასათიანის მონოგრაფია – „უმაღლესი სკოლის პედაგოგიკა“ [1]. ყურადღებას იმსახურებს, აგრეთვე ქართულენოვანი წყაროები [2-10, 12-14]. სტატიის მიზნიდან გამომდინარე, შევისწავლეთ თემასთან დაკავშირებული ინგლისურენოვანი წყაროებიც [16-22].

სტატიაში გამოყენებული გვაქვს, აგრეთვე, ჩვენ მიერ ურთიერთგამოკითხვის მეთოდის დანერგვის შედეგების შესახებ სტუდენტთა მოსაზრებების ამსახველი მასალები [11].

ნაშრომის მიზანია:

- მსჯელობა სტუდენტთა სწავლების თანამედროვე ორგანიზაციულ-მეთოდური ტექნოლოგიების აქტუალური თეორიულ-მეთოდოლოგიური საკითხების შესახებ;

- სწავლების ინტერაქტიული, თანამშრომლობითი ორგანიზაციული ფორმის – ურთიერთგამოკითხვის მეთოდის ავტორისეული გამოყენების ეფექტურობის შესწავლის საფუძველზე მისი დანერგვის გაფართოების საჭიროებისა და შესაძლებლობის წარმოჩენა.

ნაშრომი ორიგინალურია და სიახლეს წამოადგენს ქართული სამეცნიერო-პედაგოგიური ეკონომიკური საზოგადოებისათვის. მასში გადმოცემულია ავტორისეული ხედვები უმაღლესი ეკონომიკური განათლების სფეროში სწავლების თანამედროვე ორგანიზაციულ-მეთოდური ტექნოლოგიების აქტუალური თეორიულ-მეთოდოლოგიური და პრაქტიკულ-გამოყენებითი საკითხების შესახებ. ასევე, ასახულია ურთიერთგამოკითხვის მეთოდის ავტორისეული გამოყენების ეფექტურობის შესწავლის საფუძველზე მისი დანერგვის გაფართოების საჭიროება და შესაძლებლობა.

დიდაქტიკური მეთოდოლოგია და ეკონომიკური დისციპლინების სწავლების მეთოდика

ტერმინი „მეთოდი“ (ბერძნ. *methodos*) რაიმე მოვლენის კვლევის, შეცნობის ხერხს ნიშნავს. ის ამასთან, არის წესი რაიმე საქმიანობაში, მაგალითად – სწავლების მეთოდი. ხოლო მეთოდика არის საქმიანობის პრაქტიკული განხორციელებისათვის საჭირო მეთოდების, წესების ერთობლიობა.

მეთოდика პედაგოგიკის, კერძოდ დიდაქტიკის ნაწილია, რომელიც იკვლევს და გადმოსცემს რომელიმე დისციპლინის (ჩვენს შემთხვევაში – ეკონომიკური დისციპლინების) სწავლების მეთოდებს.

სწავლების მეთოდი გულისხმობს სტუდენტებთან პედაგოგის მუშაობის ხერხს, რომლის მეშვეობითაც ხდება შესასწავლი დისციპლინის ოპტიმალური გადაცემა და ათვისება.

სწავლების მეთოდიკაში ჰარმონიულად უნდა იყოს შეხამებული სასწავლო პროცესის თეორიული და პრაქტიკული საკითხები.

მეთოდიკა, როგორც მეცნიერება იკვლევს და ადგენს სწავლების ყველაზე მიზანშეწონილ მეთოდებს. მისი ინტერესების სფეროში შედის, აგრეთვე, სწავლების კერძო საკითხები და მიმართულებები. აქედან გამომდინარე, მეთოდიკა შეიძლება იყოს:

- ზოგადი, როდესაც განიხილება სწავლების ისეთი ხერხები, რომლებიც გამოიყენება ყველა დისციპლინის სწავლების დროს;
- კერძო, რომელიც გამოიყენება რომელიმე კონკრეტული საგნის სწავლების პროცესში.

ფართო გაგებით, მეთოდიკა გულისხმობს საგნის სწავლებისას გამოყენებული სხვადასხვაგვარი ხერხების ერთობლიობას. იგი პედაგოგიკის სპეციალური ნაწილია, რომელიც იკვლევს და გამოიყენებს სწავლების წესებს და ხერხებს.

ეკონომიკური დისციპლინების სწავლების მეთოდიკა არის სამეცნიერო და სასწავლო დისციპლინა, რომელიც იკვლევს ეკონომიკის სწავლების პროცესის კანონზომიერებებს და წესებს და სახავს ამ პროცესის ოპტიმიზაციის გზებს უახლესი მეთოდური ტექნოლოგიების გამოყენების საფუძველზე.

ეკონომიკის სწავლება მეტად რთული და საპასუხისმგებლო პროცესია, რომლის დროს აუცილებლად უნდა იქნეს გათვალისწინებული ამ პროცესზე მოქმედი შიგა და გარე ფაქტორების მთელი კომპლექსი.

ეკონომიკის სწავლების მეთოდიკა, როგორც მეცნიერება მოწოდებულია თეორიულად განაზოგადოს საგანმანათლებლო მუშაობის პრაქტიკული გამოცდილება, მოახდინოს სათანადო პროგნოზირება და შემოგვთავაზოს სწავლების ისეთი მეთოდები, რაც სრულად უპასუხებს ყველაზე უახლეს თანამედროვე მოთხოვნებს.

ეკონომიკის სწავლების პროცესის კვლევა უნდა ემყარებოდეს სხვადასხვა მეცნიერების (ეკონომიკა, ფილოსოფია, პედაგოგიკა, სამართალი, ფსიქოლოგია, ეთიკა, ახალი ტექნოლოგიები) მიღწევების ანალიზს და განზოგადებას.

ეკონომიკის სწავლების მეთოდიკა პირდაპირ უკავშირდება ისეთი საკითხების და პრობლემების გააზრებას და გადაჭრას, როგორიცაა: ვის ვასწავლით? რა მიზნით ვასწავლით? რას ვასწავლით? რა დროს ვასწავლით? როგორ ვასწავლით? როგორ ისწავლონ?

ეკონომიკის სწავლების მეთოდიკის უმთავრესი ამოცანაა უახლესი მოთხოვნების შესაბამისად გადაარჩიოს ეკონომიკური მეცნიერების ძირითადი მონაცემები, ისე მოაგვაროს ეკონომიკის სწავლება, რომ სტუდენტებმა სასწავლო პროცესში მაქსიმალურად ჩართულობისა და თანამშრომლობითი საქმიანობის მეშვეობით მიიღონ ოპტიმალური განათლება, აღზრდა, განვითარება და ინტელექტუალურ-მეთოდური ბაზა მომავალში ცოდნის მუდმივი განახლებისა და სხვისთვის გადაცემისათვის.

ეკონომიკური მეცნიერების საფუძვლების და კონკრეტული დისციპლინების სწავლება-ათვისებისა და შემდგომი გადაცემის პროცესის თვალსაზრისით, ეკო-

ნომიკის სწავლების მეთოდთა ერთ-ერთი კერძო დიდაქტიკას წარმოადგენს. ის მიგვიჩვენებს თუ როგორ უნდა ისწავლებოდეს ეკონომიკა საუკეთესოდ და მონოდებულა:

- პედაგოგიური მეცნიერების მიზნების, ამოცანების და შესაძლებლობების მიხედვით დაამუშაოს შესასწავლი მასალის სისტემა და შინაარსი;
- გადაწყვიტოს სპეციფიკური წმინდა პედაგოგიური და დიდაქტიკურ-ტექნოლოგიური ამოცანები ეკონომიკური მეცნიერების შინაარსობრივი შესაძლებლობებიდან გამომდინარე.

მეთოდთა ეკონომიკა არამარტო შინაარსობრივად უნდა განსაზღვროს, არამედ დაადგინოს მისი შინაარსის გახსნის საუკეთესო ფორმებიც. მეთოდთა მუშევრით პედაგოგი აღჭურვილია ყველა იმ საშუალებით, რაც აუცილებელია ოპტიმალური ეკონომიკური განათლებისათვის (დისციპლინის შინაარსი, ცოდნა, უნარი, სწავლების პედაგოგიურ-დიდაქტიკური და ორგანიზაციულ-მეთოდური საშუალებები).

ეკონომიკის სწავლების პროცესი უნდა ეყრდნობოდეს ისეთ დიდაქტიკურ პრინციპებს, როგორიცაა: სწავლების მეცნიერულობა; შეგნებულობა და აქტიურობა; სისტემურობა და თანმიმდევრულობა; თვალსაჩინოება; ცოდნის მტკიცედ შეთვისება; მისაწვდომობა და დასაძლევობა; სტუდენტისადმი ინდივიდუალური მიდგომა. ამასთან, უნდა გამოიყენებოდეს სწავლების შემდეგი წესები: ნაცნობიდან უცნობისაკენ; ახლობელიდან შორეულისაკენ; ადვილიდან ძნელისაკენ; მარტივიდან რთულისაკენ; კონკრეტულიდან ზოგადისაკენ.

ზემოაღწერილი თვალნათლივ გვიჩვენებს, რომ ეკონომიკის სწავლების თეორიასა და პრაქტიკაში გადამწყვეტ როლს სწორედ მეთოდთა ასრულებს.

ამ სფეროში ჩვენში ბევრი რამ არის მოსაგვარებელი. პირველ რიგში, აუცილებელია ტრადიციული გამოცდილების გათვალისწინების საფუძველზე უახლესი დასავლური სასწავლო ტექნოლოგიების შესწავლა-დანერგვაზე საყოველთაო გადასვლა. ეს ისეთი მიმართულებაა, რომლის პრაქტიკული განხორციელება აუცილებლად არ მოითხოვს სპეციალური საკანონმდებლო აქტების მიღებას, ინვესტიციების მოზიდვას და პედაგოგთა კვალიფიკაციის რადიკალურ და ძვირადღირებულ შეცვლა-ამაღლებას.

ავტორის საქმიანობა თანამედროვე ორგანიზაციულ-მეთოდური ტექნოლოგიების კვლევისა და გამოყენების მიმართულებით

თსუ-ის ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტზე სხვადასხვა დისციპლინის სწავლების პროცესში თანამედროვე მეთოდთა (ლექციის ჩატარება ინდუქციის მეთოდით, პროექტების მეთოდი, შემთხვევის/ქეისის ანალიზი, ურთიერთგამოკითხვა) გამოყენება ჩვენ დავიწყეთ 1996 წლიდან.

ახალი მეთოდების ინტენსიურ გამოყენებაზე ჩვენ გადავედით 1998-1999 სასწავლო წლიდან, მას შემდეგ, რაც ეკონომიკის ლექტორთა გაძლიერებულ ტრენინგ-

სემინარების (1997-1998 სასწავლო წელი) საფუძველზე მივიღეთ აშშ-ის ეკონომიკური განათლების ეროვნული საბჭოს (NCEE USA) ტრენერთა ტრენერის (Trainer of Trainers) სერთიფიკატი.

2012 წელს, როგორც ექსპერტმა და ტრენერთა ტრენერმა, მოვამზადე 100-ზე მეტი ტრენერი, რომლებმაც საქართველოს 20 ქალაქში 14 ათას მსმენელს ჩაუტარეს საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიერ ორგანიზებული „პროფესიული გადამზადებისა და პროფესიული ორიენტაციის“ 2-თვიანი ტრენინგები. ამასთან დაკავშირებით მიღებული გვაქვს სპეციალური სერტიფიკატი.

2000-2004 წლებში ფაკულტეტის მაგისტრატურაში, ჩვენ მიერვე შედგენილი პროგრამით ვკითხულობდით საგანს „ეკონომიკის სწავლების მეთოდიკა“ [2, გვ. 27-29].

პროგრამა მოიცავდა 24 საათს (ლექცია – 12 სთ., სემინარი – 12 სთ) და შედგებოდა შემდეგი თემებისგან:

1. ეკონომიკა, როგორც სამეცნიერო-პრაქტიკული და სასწავლო დისციპლინა (ლექცია – 1 სთ., სემინარი – 1 სთ);
2. ეკონომიკური განათლების სისტემა (ლექცია – 1 სთ., სემინარი – 1 სთ);
3. ეკონომიკური პედაგოგიკის და მეთოდის ზოგადი საფუძვლები (ლექცია – 2 სთ., სემინარი – 2 სთ);
4. ეკონომიკის სწავლების მეთოდიკა და თანამედროვე ტექნოლოგიები (ლექცია – 8 სთ., სემინარი – 8 სთ).

აღსანიშნავია, რომ აღნიშნულ პერიოდში ეკონომიკური პროფილის ფაკულტეტზე ყველა სპეციალობისათვის ისწავლებოდა ამ მიმართულების ორი დისციპლინა: „უმაღლესი სკოლის პედაგოგიკა“ და „ეკონომიკის სწავლების მეთოდიკა“. ამასთან, ეკონომიკური თეორიის სპეციალობის სტუდენტები დამატებით სწავლობდნენ პედაგოგიკას, პედაგოგიურ ფსიქოლოგიას, პოლიტეკონომიის სწავლების მეთოდიკას და სხვ.

XX ს. 90-ანი წლების ბოლოდან, უმაღლესი განათლების პედაგოგიკა-დიდაქტიკის თეორიულ-მეთოდოლოგიური ხასიათისა და ჩვენი შესაბამისი პრაქტიკული საქმიანობის ამსახველ ინფორმაციას, სისტემატურად ვაქვეყნებთ სხვადასხვა წყაროში, რომელთაგან აღსანიშნავია [2-10].

სტუდენტთა მოსაზრებები ინტერაქტიული, თანამშრომლობითი ურთიერთგამოკითხვის მეთოდის ეფექტურობისა და მისი ფართოდ დანერგვის საჭიროების შესახებ

2002 წლიდან, თსუ-ის ეკონომიკა და ბიზნესის ფაკულტეტზე სხვადასხვა დისციპლინის სწავლების პროცესში, სემინარებზე თემების ჩაბარებისას მუდმივად ვიყენებთ სტუდენტზე ორიენტირებულ, ინტერაქტიულ, თანამშრომლობით მეთოდიკას – „სტუდენტთა ურთიერთგამოკითხვა“ (ურთიერთგამოკითხვა

2-4 – კაციან ჯგუფებში, ინტერვიუ წყვილებში, პედაგოგის/ლექტორის როლი სტუდენტებისათვის, თემატური დისკუსია).

2006 წლიდან დავიწყეთ ურთიერთგამოკითხვის მეთოდის გამოყენების შესახებ სასემინარო ჯგუფების სტუდენტთა ზეპირი გამოკითხვა და წერილობითი მოსაზრებების შეკრება. განვლილ პერიოდში ზეპირად აქვს გამოთქმული თავისი მოსაზრება 1500-ზე მეტ სტუდენტს, ხოლო წერილობითი მოსაზრება გადმოცემული აქვს 250-ზე მეტ სტუდენტს

ამ მოსაზრებების მცირე ნაწილის გაცნობითაც კი მკაფიო წარმოდგენა გვექმნება ჩვენ მიერ გამოყენებული მეთოდის ეფექტურობისა და საჭიროების შესახებ.

ქეთი კოლხიდაშვილი. 28.12.2008 წ.

ურთიერთგამოკითხვის მეთოდი ძალიან პრაქტიკულია. ჯერ ერთი, ამით ვიგებთ დროს – ახლა მთელ ჯგუფს აქვს შესაძლებლობა ჩაეტიოს იმავე დროში, რომელშიც რამდენიმე სტუდენტი თუ მოასწრებდა ჩაბარებას. მეორე დადებითი მხარე ისაა, რომ სტუდენტებს უშუშავდებათ პედაგოგიური აზროვნება. მესამე – ის, რომ როდესაც ერთი სტუდენტი აბარებს მეორეს რომელიმე თემას, რომელიც მეორეს უკვე ჩაბარებული აქვს წინა ლექციაზე, ამ შემთხვევაში ხდება უკვე ნასწავლი მასალის ერთგვარი გამეორება. მეოთხე – ამ შემთხვევაში დაზეპირება გამორიცხულია. როდესაც სტუდენტი აბარებს უშუალოდ ლექტორს, იგი უფრო დაძაბულია. იმის შიშით, რომ არ შეეშალოს რამე, იგი ზეპირად სწავლობს თემას, ხოლო როდესაც აბარებს თანატოლს, დაძაბულობა გამორიცხულია, ხარ უფრო თავისუფლად.

ქეთევან კობახიძე. 16.11.2012 წ.

პირველ სემინარზე, ამ მეთოდის გამოყენების მერე, ჩემი თანაკურსელები მოუთმენლად ელოდნენ შემდეგ სემინარს, რათა მეტი და მეტი ესწავლათ მეგობრულ წრეში. ეს ჩემთვისაც სასიამოვნო პროცესი და სტიმულის მომცემი გახდა, რომ არცერთი სემინარი არ გამეცდინა.

ელზა ხელაშვილი. 25.05.2013 წ.

სემინარზე ურთიერთგამოკითხვა და ლექტორის როლის მორგება ხასიათდება რიგი უპირატესობით:

1. დროის რაციონალურად გამოყენება – მოცემული მეთოდის საშუალებით სემინარზე, თეორიული მეცადინეობის გარდა, შესაძლებლობა გვაქვს განვახორციელოთ პრაქტიკული სამუშაოები, რაც მნიშვნელოვანია პროფესიის დაუფლებისთვის;

2. მეტი თავისუფლება – ეს მეთოდი უნივერსალურია სტუდენტებისთვის, რადგან მათ აქვთ შესაძლებლობა უფრო თავისუფლად და დაძაბულობის გარეშე გადმოსცენ სასემინარო თემა;

3. სამართლიანობა – სტუდენტს ეკისრება ვალდებულება სწორად და სამართლიანად შეაფასოს, იცის თუ არა თანაკურსელმა თემა;

4. კონტროლი – მოცემული მეთოდი სტუდენტს საშუალებას აძლევს შეამოწმოს საკუთარი თავი, რამდენად კარგად ემზადება გამოცდებისთვის და რომელ თემებზე უნდა გაამახვილოს ყურადღება.

5. კონცენტრაცია – სტუდენტი უფრო მეტ ყურადღებას აქცევს, თუ რამდენად კარგად და მარტივად გადმოსცემს თემას, ამახვილებს ყურადღებას თანაკურსელის მსჯელობაზე და საჭირო შემთხვევაში ერთვება დისკუსიაში, რაც ხელს უწყობს თემის უფრო მყარად შესწავლას;

6. პასუხისმგებლობა – სტუდენტი, რომელიც ირგებს ლექტორის როლს, პასუხისმგებელია როგორც საკუთარ თავთან, ასევე ლექტორთან, რომ ნამდვილად ჩაიბარა სასემინარო თემა.

ირაკლი სვანიძე. 2.06.2013 წ.

ჩემთვის სასიამოვნო იწვევაცია იყო ურთიერთგამოკითხვის მეთოდი, რომელსაც შემდეგი დადებითი მომენტები ახასიათებს:

1. აღნიშნული მეთოდი სტუდენტებს გვაძლევს საშუალებას, ვიყოთ უფრო გახსნილები, რადგან თანატოლებსა და მეგობრებთან უფრო ადვილია საკუთარი აზრის გადმოცემა, ვიდრე დაფასთან;

2. მეთოდი საშუალებას იძლევა სტუდენტებმა ერთმანეთი უკეთ გავიცნოთ და სწავლების პროცესი უფრო სასიამოვნო ხდება;

3. საშუალებას იძლევა, საჭიროების დროს, გამოკითხვა დისკუსიის სახით წარიმართოს, რაც უფრო მეტი სარგებლის მომტანია, ვიდრე რუტინული სწავლების პროცესი;

4. ვუსმენთ ერთმანეთს და გვივითარდება მოსმენის კულტურა;

5. ამასთანავე, თუ რომელიმე სტუდენტმა თემა არ იცის, საკუთარი თანატოლი მისთვის ლექტორის როლში გამოდის, რაც ორივე მათგანისთვის ძალიან სასარგებლოა;

6. არ იჩაგრებიან ის სტუდენტები, რომეთაც დაფასთან გამოსვლის კომპლექსი აქვთ (პირადი გამოცდილებიდან).

მთლიანობაში, მე ძალიან მომწონს ურთიერთგამოკითხვის მეთოდი და ვისურვებდი ყველა სემინარზე აღნიშნული ხერხით სწავლებას.

ნათია ლელაშვილი. 14.12.2013 წ.

თანამშრომლობითი სწავლა-სწავლების პროცესში ურთიერთგამოკითხვის მეთოდის უპირატესობებია:

1. ერთმანეთთან მოყოლით სტუდენტებს კომპლექსები მოეხსნათ და საკუთარი აზრის გადმოცემა უფრო უადვილდებათ;

2. ვისწავლეთ ერთმანეთის მოსმენა და როცა ერთი ყვება, სხვები ცდილობენ ყურადღება სხვა საგნებზე არ გადაიტანონ;

3. ზოგიერთი სტუდენტი, ვისაც არ უსწავლია სემინარი, იქვე სწავლობს თემას ან იგებს მის შინაარსს და შემდეგ მისი ათვისება გაცილებით უადვილდება;

4. პირადად მე უკეთ მამახსოვრდება წაკითხული, როცა ამას სხვას ვუხსნი და ვასწავლი;

5. ლექტორის მიერ გამოცხადებული ნდობა სტუდენტებს საშუალებას არ აძლევს მოიტყუონ, რომ იციან სემინარი. ამასთან, ლექტორი მუდმივად აკონტროლებს ურთიერთგამოკითხვის პროცესს;

6. ყველა სტუდენტის გამოკითხვაზე ნაკლები დრო იხარჯება და სემინარზე საშუალება გვაქვს ქეისები და სხვა დავალებები გავაკეთოთ, რაც მეტად პროდუქტიულია, ვიდრე ყველასგან ერთი და იმავეს მოსმენა;

7. ასეთი მეთოდის (და ჯგუფური დავალებების) საშუალებით სტუდენტებმა ერთმანეთი უკეთ გავიცანით.

დარწმუნებული ვარ, ამ მეთოდის რომელიმე დადებითი მხარე გამომჩნა, მაგრამ აქედანაც შემიძლია ვთქვა, რომ ურთიერთგამოკითხვისას მინიმუმ, ზემოთ ჩამოთვლილ „7 კურდღელს ვიჭერთ ერთდროულად“.

მთვარისა ქვრივიშვილი. 10.05.2016 წ.

არსებობს სტუდენტების გარკვეული კატეგორია, რომელთაც დიდი აუდიტორიის წინაშე გამოსვლა და მოყოლა არ შეუძლიათ, რადგან იბნევიან და ავინყდებათ ყველაფერი. ასევე არიან სტუდენტები, რომელთაც პრობლემები აქვთ მეტყველებასთან და უხერხულებათ საჯაროდ თავისი ნაკლის წარმოჩენა. ყველაფერთან ერთად გასათვალისწინებელია უცხოელი სტუდენტებიც, რომლებიც ქართულად გამართულად ვერ საუბრობენ.

აღნიშნული პრობლემების გამო, ხშირ შემთხვევაში, სტუდენტები ვერ ამყლავენ ბენ ცოდნას და დაბალ შეფასებას იღებენ, რაც უკმაყოფილებისა და უსამართლობის შეგრძნებას იწვევს სტუდენტებში.

ურთიერთგამოკითხვას მეთოდის გამოყენების შედეგად, სწავლის დონე საგრძნობლად ამაღლდა ჯგუფში. მენეჯმენტის ჯგუფში ყოველთვის აბსოლუტურმა უმრავლესობამ იცის სემინარი, გაქრა უხერხულობის შეგრძნება, სტუდენტები ერთმანეთს აბარებენ თემებს, საუბრობენ, მსჯელობენ, ცვლიან იდეებს და, რაც მთავარია, არ ეშინიათ შეცდომის დაშვებისა, რადგანაც ჩვენთან, ბატონი გიორგის წყალობით, შეცდომების გამო კი არ ისჯებიან, არამედ უფრო მეტს სწავლობენ. გამოცდებზეც ქულები საგრძნობლად უფრო მაღალი იწერება, ვიდრე სხვა საგნებში და საბოლოო შედეგითაც ყველა კმაყოფილია.

მინდა მადლობა გადაგიხადოთ ასეთი მიდგომისთვის. ვისურვებდი, უფრო მეტმა ლექტორმა მიმართოს ამ ხერხს, რაც ზოგადად სწავლის დონის ამაღლებას შეუწყობს ხელს, არამხოლოდ ჩვენს ფაკულტეტზე ან უნივერსიტეტში, არამედ მთლიანად საქართველოში.

ანა ლამბაშიძე. 25.05.2017 წ.

უკვე ორი წელია ვსწავლობ უნივერსიტეტში და სემინარებს ყოველთვის დაზეპირებულს ვაბარებდი ლექტორს ან კიდევ კითხვებზე პასუხის გაცემით. ჩემთვის ბატონი გიორგის მეთოდოლოგია ინოვაციური და საინტერესოა. ძალიან კარგია, როდესაც მეგობარს ვუზიარებ ჩემს ცოდნას და ასევე ის მე მიზიარებს თავისას.

როდესაც მეგობარს ვუყვები მომზადებულ თემას, უფრო თავისუფლად ვსაუბრობ უფრო მეტი მნიშვნელოვანი ნაწილი მახსენდება და თუ რამე დამავიწყდა, ის დაამატებს და საბოლოოდ სრულყოფილს ვხდით ჩვენ მიერ ნასწავლ სემინარს.

შეიძლება ბევრმა იფიქროს, რომ გამოცდისთვის ცუდია ასეთი მეთოდოლოგია, თავიდან ცოტას მეც ვშინობდი, გამოცდას ნეტავ როგორ ჩავაბარებ მეთქი, მაგრამ გამოცდაში მაქსიმალური ქულა ავიღე. ყველა თემის ახლიდან სწავლაც აღარ დამჭირდა და როდესაც გამოცდაზე ვწერდი, ყველაფერი მახსენდებოდა.

დასკვნები და მოსაზრებები განსჯისა და გამოყენებისათვის

თავდაპირველად გადმოვცემთ ჩვენს დასკვნებს და მოსაზრებებს

- აუცილებელია მეცნიერული კვლევისა და საგანმანათლებლო პრაქტიკის უახლესი მიღწევების მიზანმიმართული, საყოველთაო და რეგულარული გამოყენების გაფართოება სტუდენტთა სწავლების პროცესში;

- ეკონომიკის სწავლების პროცესი უნდა ეყრდნობოდეს უმთავრეს დიდაქტიკურ პრინციპებს;

- ეკონომიკური დისციპლინების სწავლების მეთოდოლოგია არის სამეცნიერო და სასწავლო დისციპლინა, რომელიც იკვლევს ეკონომიკის სწავლების პროცესის კანონზომიერებებს და წესებს და სახავს ამ პროცესის ოპტიმიზაციის გზებს უახლესი ორგანიზაციულ-მეთოდური ტექნოლოგიების გამოყენების საფუძველზე;

- ეკონომიკის სწავლების მეთოდოლოგია, როგორც მეცნიერება მოწოდებულია თეორიულად განაზოგადოს საგანმანათლებლო მუშაობის პრაქტიკული გამოცდილება, მოახდინოს სათანადო პროგნოზირება და შემოგვთავაზოს სწავლების ისეთი მეთოდები, რაც სრულად უპასუხებს ყველაზე უახლეს თანამედროვე მოთხოვნებს;

- ეკონომიკის სწავლების თეორიასა და პრაქტიკაში უმნიშვნელოვანესია მეთოდოლოგიის როლი. მეთოდოლოგიამ ეკონომიკა არამარტო შინაარსობრივად უნდა გაამდიდროს, არამედ დაადგინოს მისი არსის გახსნის საუკეთესო ფორმებიც;

- აუცილებელია, ტრადიციული გამოცდილების გათვალისწინების საფუძველზე, უახლესი დასავლური სასწავლო ორგანიზაციულ-მეთოდური ტექნოლოგიების შესწავლა-დანერგვაზე საყოველთაო გადასვლა.

2006 წლიდან მრავალი სტუდენტის გამოკითხვის შედეგად შეგროვილი, ქვემოთ გადმოცემული, სტუდენტთა გაერთიანებული დასკვნებისა და მოსაზრებების

გაცნობა, თავის მხრივ, ნათლად გვიდასტურებს ურთიერთგამოკითხვის მეთოდის ეფექტურობას და საჭიროებას:

- ურთიერთგამოკითხვა ძალიან საინტერესო, პრაქტიკული და ეფექტური მეთოდია როგორც სტუდენტების, ასევე ლექტორებისთვის. ეს ლექტორის მხრიდან ფუნქციების დელეგირებაა და სტუდენტების მოტივაციას უწყობს ხელს. ეს არის ლექტორის მიერ სასემინარო დროის სწორი მენეჯერული დაგეგმვა;
- ურთიერთგამოკითხვის დროს სტუდენტები არიან უფრო მომზადებულები და მობილიზებულები, რადგან მათ უწევთ თანატოლთან ლექტორის როლის მორგება და შესაბამისი პასუხისმგებლობის აღება. თუ რომელიმე სტუდენტმა თემა არ იცის, თანატოლი მისთვის ლექტორის როლში გამოდის, რაც ორივესთვის ძალიან სასარგებლოა;
- ეს სტუდენტისთვის სასიამოვნო პროცესი და სტიმულის მიმცემია, რომ არ გააცდინოს სემინარები. ურთიერთგამოკითხვა სტუდენტებისთვის დიდად საინტერესო და მრავლისმომცემია, ვიდრე დაფასთან ინდივიდუალურად მოყოლა. მეთოდი საშუალებას იძლევა, სტუდენტებმა ერთმანეთი უკეთ გაიცნონ და სწავლების პროცესი უფრო სასიამოვნო ხდება;
- ურთიერთგამოკითხვის მეთოდის გამოყენების შედეგად, სწავლის დონე საგრძნობლად ამაღლდა ჯგუფში. არ იჩაგრებიან ის სტუდენტები, რომელთაც დაფასთან გამოსვლის კომპლექსი აქვთ. მნიშვნელოვანია მეთოდის როლი სტუდენტებს შორის კეთილისმყოფელი ურთიერთობების ჩამოყალიბებაში, წარმოშობს აზრთა მრავალფეროვნებას, იძლევა დისკუსიის გამართვის საშუალებას.
- მეთოდი შესანიშნავია და სასურველია ყველა სემინარზე აღნიშნული ხერხით სწავლება. მსგავსი გამოკითხვის მეთოდის დანერგვა მომგებიანი და სასარგებლო იქნება ყველა უნივერსიტეტისთვის. კარგი იქნება, თუ ამ სახის სემინარები ყველა საგანში დაინერგება. ეს სწავლის დონის ამაღლებას შეუწყობს ხელს.

მთლიანობაში, სასწავლო პროცესში ინტერაქტიული მეთოდების გამოყენება, ზემოთ აღწერილ დადებით მომენტებთან ერთად, განაპირობებს ლექტორის პოზიციის ცვლილებას. ცოდნის მატარებელ-გადამცემთან ერთად ის გვევლინება როგორც სტუდენტთა შემეცნებითი საქმიანობის ორგანიზატორი.

სათანადოდ იცვლება ფსიქოლოგიურ-ესთეტიკურ-ეთიკური კლიმატი აუდიტორიაშიც, რომელიც იქცევა პედაგოგისა და სტუდენტების ერთობლივი შემოქმედებითი მუშაობის ასპარეზად, რაც საგრძნობლად ამაღლებს სწავლება/სწავლის ხარისხს.

სასწავლო პროცესში ორი დაინტერესებული, ურთიერთგანმაპირობებელი მხარე – პედაგოგი და სტუდენტი მონაწილეობს. სწავლების მაღალი შედეგი მაშინ იქნება მიღწეული, როდესაც ორივე მხარეს შორის ჰარმონიული, შემოქმედებითი ურთიერთობა დამყარდება. ამის საშუალებას კი თანამედროვე სასწავლო-შემეცნებითი და ორგანიზაციულ-მეთოდური ტექნოლოგიების (მათ შორის, ურთიერთგამოკითხვის მეთოდის) გამოყენება იძლევა.

ლიტერატურა:

1. ასათიანი ა. უმაღლესი სკოლის პედაგოგიკა. თბილისი, „უნივერსალი“, 2015, 305 გვ.
2. შიხაშვილი გ. ეკონომიკის სწავლების მეთოდთა. საქართველოს სტრატეგიული კვლევებისა და განვითარების ცენტრის ბიულეტენი. 2002, №71. გვ. 2-35.
3. შიხაშვილი გ., შიხაშვილი მ. მენეჯმენტის სწავლების მეთოდთა აშშ-ის უნივერსიტეტებში საერთაშორისო ჟურნალი „ამერიკის შესწავლის საკითხები“ (კრებული IV). თბილისი, თსუ, 2006. გვ. 477-482, 541-542.
4. შიხაშვილი გ. ბიზნეს-ტრენინგები პროექტების მეთოდის გამოყენებით. ჟურნ. „ეკონომიკა და ბიზნესი“, 2008, №5. გვ. 119-131.
5. შიხაშვილი გ. ეკონომიკური დისციპლინების სწავლების თანამედროვე ტექნოლოგიები. თსუ სამეცნიერო შრომების კრებული. თბილისი, „ბარტონი“, 2009. გვ. 182-189.
6. შიხაშვილი გ. სწავლების პროცესში სტუდენტური გუნდური პროექტების მომზადება-პრეზენტაციის მეთოდური ასპექტები. ჟურნ. „ეკონომიკა და ბიზნესი“, 2010, №2. გვ. 169-182.
7. შიხაშვილი გ., გედევანიშვილი მ., კრუსიძე კ. პროექტების მენეჯმენტი (სახელმძღვანელო). თბილისი, „მერიდიანი“, 2012. 290 გვ.
8. პროფესიული ორიენტაცია, საკუთარი ბიზნესის დაწყება და მართვა (სახელმძღვანელო). შემდგენლები. გ. შიხაშვილი, გ. ერქომაიშვილი, ც. დალაქიშვილი. თბილისი, „მერიდიანი“, 2012. 260 გვ.
9. შიხაშვილი გ., სატრენინგო პროექტი: „პროფესიული ორიენტაცია, საკუთარი ბიზნესის დაწყება და მართვა“. ჟურნ. „ეკონომიკა და ბიზნესი“, 2013, №4. 153-170.
10. შიხაშვილი გ. ბიზნეს-ტრენინგების ორგანიზაციულ-მეთოდური ასპექტები. შრომების კრებული საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენციისა – „თანამედროვე ბიზნესი: სიახლეები პრობლემები“. თბილისი, 2014. გვ. 251-260.
11. სტუდენტთა მოსაზრებები ურთიერთგამოკითხვის მეთოდის შესახებ (გამოკითხვის მასალები – 2006-2017 წწ.). კომპიუტერული ვერსია, PDF ფორმატში. თსუ სტუდენტური კვლევებისა და პროექტების ცენტრი „იდეა“, 2018. 25 გვ.
12. დიდაქტიკური კონცეფცია. გურამ თავართქილაძის სასწავლო უნივერსიტეტი. თბილისი, 2011. 41 გვ.
13. შონია ნ. აუდიტორიის მართვის ზოგიერთი ასპექტები უმაღლეს სკოლაში. შრომები IV საერთაშორისო სამეცნიერო-მეთოდური კონფერენციისა „სწავლებისა და აღზრდის აქტუალური პრობლემები“. აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ქუთაისი, 2013. გვ. 427-430.
14. სწავლების ფორმები და მეთოდები უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებაში (სტუ) <http://gtu.ge/quality/pdf/sc.pdf> 27.02.18. /5 გვ.
15. ნეფარიძე თ. თანამშრომლობითი სწავლა-სწავლება. <http://mastsavlebeli.ge/?p=2353> 16.02.18. /5 გვ.
16. Liesveld R., Ann Mille J. Robison J. Teach With Your Strengths: How Great Teachers Inspire Their Students. Gallup Press. New York, 2005. 204 p.

17. Gleeson A. Student Perception of the Effectiveness of Collaborative learning Tutorials. Adelaide, Australia. Flinders Business School Research Paper Series: 2007 #05, p. 1-15.
18. Dias M. Teaching Strategies for Active Learning. Centre for University Teaching. U Ottawa, March 2011, p. 1-6.
19. Vision on Teaching and Learning. University Policy Papers. University of Amsterdam, 2012. 36 p.
20. Vassiliou A., McAleese M. High Level Group on the Modernisation of Higher Education. Report to the European Commission on New modes of learning and teaching in higher education. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2014 – 68 pp.
21. Buitendijk S. Innovative Teaching for World Class Learning. Learning and Teaching Strategy. Imperial College London, 2017. 42 p.
22. Collaborative Learning – With Structure BY: Usable Knowledge. Harvard University. Posted: January 8, 2018. p. 1-6. <https://www.gse.harvard.edu/news/uk/18/01/collaborative-learning-structure>

The Use of Modern Organizational and Methodological Technologies in Students Learning Process

Giorgi Shikhashvili

Associate Professor

Iv. Javakhishvili Tbilisi State University

Research of current theoretical-methodological and practical-applied issues of modern organizational and methodological technologies is very important for the progressive development of higher education in economic profile in Georgia. The method of teaching implies the way the teacher works with the students through which the optimal transfer and application of the discipline is studied.

The article discusses the following issues: Didactic Methodology and Methodology of Teaching Economic Disciplines; author's activities in the field of research and use of modern organizational-methodical technologies; students' opinions about the effectiveness and need of inter-survey method.

It is necessary to expand the targeted, universal and regular use of the latest scientific achievements and educational practices in the student's teaching process.

Keywords: Pedagogy; didactics; modern teaching methods; methodology of teaching economics; inter-survey; students' opinions on inter-survey method; student in the role of lecturer.

JEL Codes: I20, I21, I29